

6. Баранов П.А. Банковский маркетинг: особенности рекламы в коммерческих банках / П.А. Баранов // *Финансы и Кредит*. – 2009.
7. Андреев И. Критерии конкурентоспособности однородных банковских услуг / И. Андреев // *Маркетинг*. – 2009.
8. Панина Н.В. Технологія соціологічного дослідження (курс лекцій) / Н.В. Панина. – 2-ге вид. – К.: Інститут соціології НАН України, 2001. – 277 с.
9. Самойлов Г.О. Банківська конкуренція / Г.О. Самойлов, А.Г. Баталов. – М.: Экзамен, 2002. – 256 с.
10. Гаврилов Д.А. Оцінка ефективності банківської реклами / Д.А. Гаврилов // *Банківська справа*. – 2006. – № 4. – С. 38–40.
11. Для більшості банків реклама – просто безкорисна трата грошей // Інформаційний портал ділового журналу «Банковское обозрение». – 2007. – № 3 (93).
12. Маркова В.Д. Маркетинг послуг / В.Д. Маркова. – М.: Финансы та статистика, 1996. – 128 с.

В статье предлагается система оценки имиджевого рейтинга банка как элемента общей оценки конкурентоспособности банковских учреждений. Анализируются имиджевый рейтинг шести крупных банков Украины, три из которых являются банками с иностранным капиталом, и подробно рассматриваются все показатели системы рейтинга банков.

Ключевые слова: конкурентоспособность, банковский сектор, имиджевый рейтинг, системы оценки конкурентоспособности.

In the research paper is offered the system of banking image rating estimation, as an element of general estimation of banking institutions competitiveness. It is analyzed image-rating of six large Ukrainian banks, three of which are the banks with foreign capital, and in detail are considered every activities of the bank's rating.

Key words: competitiveness, banking sector, imaging rating, competitiveness estimation system.

Надійшло 15.10.2010.

УДК 334.716.009.12

А.Г. Жукова

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА: ПРОБЛЕМИ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ

Розглянуто передумови інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівних підприємств, проблеми та обґрунтування інструментарію забезпечення ефективності досліджуваних процесів.

Ключові слова: інновації, інвестиції, інноваційно-інвестиційний розвиток, інвестиційний проект, оцінка ефективності.

Вступ. В умовах жорсткої конкуренції виробники змушені займатися пошуками шляхів зміцнення ринкових позицій і формування конкурент-

них переваг. Одним з напрямів розв'язання означеної проблеми є підвищення ефективності управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств, у тому числі підприємств машинобудівної галузі.

Дослідженням інноваційно-інвестиційного розвитку промислових підприємств присвячено достатню кількість розробок, де зазначається, що для підприємства найбільш природним способом утримання у певному сегменті є розвиток шляхом освоєння інновацій у сфері власної компетенції.

Уряд України визначив інноваційний розвиток пріоритетним, оскільки серед основних факторів конкурентоспроможності визначальним є впровадження ефективних механізмів інноваційної політики [1].

Аналіз досліджень. У праці О.М. Коротких [2] інноваційний розвиток розглядається як процес, спрямований на стійке зростання і являє собою сукупність операцій, етапів, що реалізують інноваційний цикл.

Слід погодитися з О.О. Слюсаренко [3], що технологічна інноваційність промислового виробництва, у тому числі машинобудування, займає в процесі інтеграції України до Євросоюзу ключове місце, оскільки підвищує потенційні можливості промисловості щодо інноваційного впливу як на власне виробництво, так і на економіку інших галузей.

Практично за таким підходом інноваційний розвиток розглядають інші автори [4], акцентуючи увагу на тому, що проблеми ефективного використання фінансових ресурсів, пошуку їх додаткових джерел, залучення потенційних інвесторів тісно пов'язані з формуванням нових знань та ідей, технологічним освоєнням нових наукових відкриттів, винаходів, результатів досліджень і розробок, з впровадженням нововведень, прогресивної техніки та обладнання.

Отже, як виходить з вищенаведеного, інноваційний розвиток підприємства пов'язаний з інвестиційними вкладеннями як важливим елементом інвестиційної діяльності, яку С.Ю. Шевченко [5] визначає як процес реалізації інвестицій різних видів і форм. М.І. Бондар [6] розглядає інвестиційну діяльність як сукупність практичних дій юридичних осіб, держави та громадян щодо реалізації інвестицій, які є одним з етапів інвестиційної діяльності й підґрунтям для формування сучасної політики інноваційного розвитку.

Однак, незважаючи на посилену увагу науковців і практиків до інновацій та інвестицій у промисловості, залишаються недостатньо розглянутими питання їх взаємозв'язку у машинобудуванні і, як наслідок, впливу на ефективність функціонування підприємств.

Метою статті є дослідження сучасної практики формування передумов інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівних підприємств та обґрунтування вибору інструментарію забезпечення ефективності означених процесів.

Результати дослідження. У наших дослідженнях управління інноваційно-інвестиційним розвитком розглядається як діяльність, спрямована на забезпечення інновацій різних типів з найбільш ефективним вкладенням фінансових коштів (інвестицій) в інновації й отриманням очікуваних результатів. Розв'язання проблем, пов'язаних з розвитком інноваційно-інвестиційної діяльності, базується на дослідженні передумов забезпечення її ефективності.

Негативні тенденції в інвестиційно-інноваційному напрямі розпочалися у 90-х роках ХХ ст., коли зниження капітальних вкладень в основний капітал у машинобудуванні України досягло кризового рівня [7]. На початку ХХІ ст. збільшення обсягів інвестицій поживило оновлення і розвиток активної частини виробничих фондів (рис. 1).

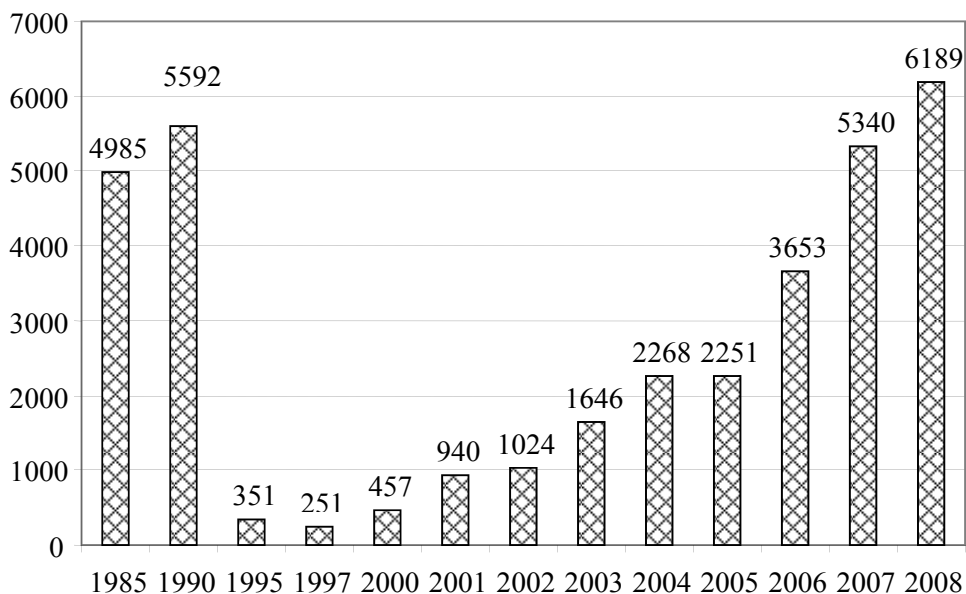

Рис. 1. Інвестиції в основний капітал машинобудування, 1985–2008 рр. [8]

Проте відновлення і нарощування інвестиційного процесу та забезпечення розвитку машинобудівного комплексу можливе тільки через технічне переозброєння підприємств і їх інноваційний розвиток [9–10]. Результати дослідження масштабів та результативності інноваційної діяльності у промисловості України свідчать про досить низьку активність використання у виробництві науково-технічних досягнень, в основному через зниження рівнів фінансування й обсягів інвестицій.

Інвестиційна діяльність машинобудівних підприємств – одне із слабких місць сучасної економіки. Це пов'язано з багатьма причинами: неефективним податковим регулюванням, станом основних фондів підприємств, складністю фінансування за рахунок власних коштів підприємств.

Дослідження процесів підвищення ефективності інноваційно-інвестиційних процесів проводилося у відкритому акціонерному товаристві «Дніпроважмаш», яке є одним з провідних підприємств у сфері важкого машинобудування.

ВАТ входить до складу науково-виробничої групи «Дніпротехсервіс». Науково-виробнича група «Дніпротехсервіс» (рис. 2) – це група машинобудівних підприємств України, які спеціалізуються на розробці, виробництві, продажах і сервісному обслуговуванні устаткування, машин,

оснащення для гірничо-металургійного комплексу та підприємств інших галузей промисловості.

Рис. 2. Структура науково-виробничої групи «Дніпротехсервіс» [11]

Така інфраструктура дозволяє ВАТ «Дніпроважмаш», системно використовуючи можливості науково-виробничої групи «Дніпротехсервіс», модернізувати виробництво, залучати інвестиційні ресурси для підвищення якості продукції. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства за 2005–2009 рр. характеризується такими даними (табл. 1).

Таблиця 1

Інноваційно-інвестиційна діяльність ВАТ «Дніпроважмаш», за 2005–2009 рр.

Рік	Кількість виготовлених інноваційних виробів, шт.	Обсяг інноваційної продукції, млн грн	Питома вага інноваційної продукції у загальному обсязі, %	Сума інвестицій, млн грн
2005	23 нових та інноваційних вироби, у т. ч. 10 вперше для підприємства	61,4	27,86	7,8
2006	29 нових та інноваційних виробів, у т. ч. 9 вперше для підприємства	117,22	41,79	9,03
2007	34 нових і модифікованих вироби	113,7	33,7	15,85
2008	39 нових та інноваційних виробів, у т. ч. 7 вперше для підприємства	137,8	45,6	41,5
2009	14 нових і модифікованих виробів	33,7	14,3	4,3

У цілому за період з 2005 р. по 2009 р. сума інвестицій по ВАТ «Дніпроважмаш» склала 78,48 млн грн. Найбільший обсяг реалізованої інноваційної продукції припадає на 2008 р. (137,8 млн грн). Скорочення надходжень інвестицій у 2009 р. обумовлено негативним впливом фінансово-економічної кризи.

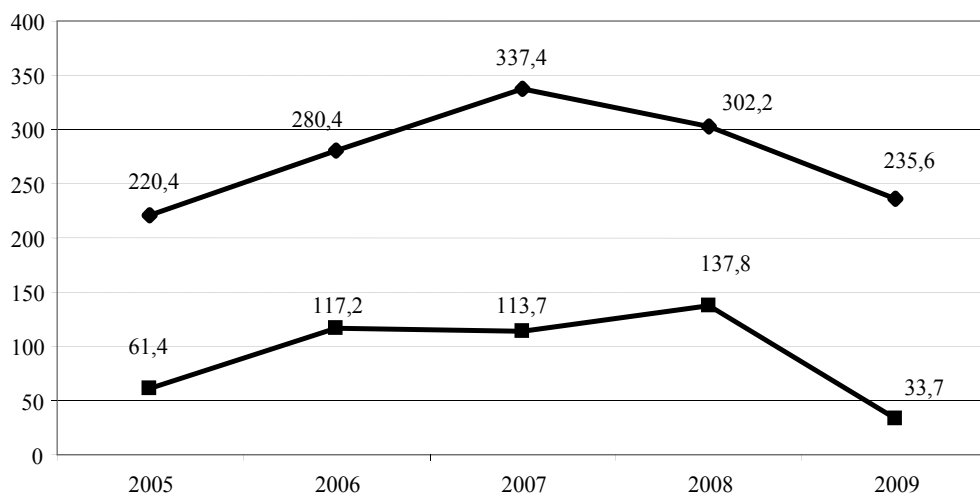
Динаміку обсягів реалізації продукції ВАТ «Дніпроважмаш» та обсягів реалізації інноваційної продукції наведено на рис. 3.

Як видно з рис. 3, у 2009 р. темпи зростання обсягів реалізації продукції та обсягів реалізації інноваційної продукції відповідно склали 78 та 24,5%, в той час як у 2007 р. ці параметри склали, відповідно, 120 та 97%. Незважаючи на об'єктивні причини зміни співвідношень між цими показниками, що відбуваються під впливом фінансової кризи, ВАТ «Дніпроважмаш» має резерви зростання обсягів реалізованої інноваційної продукції.

Завод є одним з основних постачальників устаткування для металургійних підприємств, гірничо-збагачувальних комбінатів, цементних заводів, коксохімічних підприємств, нафтогазового комплексу, теплових електростанцій, транспортно-розвантажувальних комплексів, виробництва редукторів загального і спеціального призначення, металургійного виробництва, метро і шахт.

Завдяки випуску якісної продукції ВАТ «Дніпроважмаш» має гарантовану сферу збуту, а саме: металургійні комбінати («Азовсталь» і ім. Ілліча в м. Маріуполі, Дніпровський у м. Дніпродзержинську, Макіївський у м. Макіївка, «Криворіжсталь» у м. Кривому Розі, «Запоріжсталь»

у м. Запоріжжі, Магнітогорський у м. Магнітогорську, Череповецький у м. Череповці, Орський у м. Орську, Новолипецький у м. Липецьку, Челябінський у м. Челябінську, «Амурсталь» у м. Комсомольск-на-Амурі); гірничо-збагачувальні комбінати (Північний ГЗК, Південний ГЗК, Полтавський ГЗК); електростанції (Запорізька ТЕС у м. Запоріжжі, Черкаська ТЕС у м. Черкаси, Углегорська ТЕС у м. Углегорську, Дарницька ТЕС у м. Києві, Бурштинська ТЕС у м. Івано-Франківську та ін.).

◆ Обсяг реалізованої продукції, млн грн ■ Обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн грн

Рис. 3. Динаміка реалізації інноваційної продукції ВАТ «Дніпроважмаш»

Устаткування, що виробляється ВАТ «Дніпроважмаш», поставляється до Австралії, Бельгії, Болгарії, Угорщини, Німеччини, Єгипту, Індії, Ірану, Іспанії, Італії, Мексики, Пакистану, Польщі, Словаччини, Туреччини, Фінляндії, Франції, Швеції [11].

Збут якісної продукції забезпечує один з вирішальних факторів розвитку машинобудування – оновлення основних виробничих фондів та ефективно вкладення власного і позикового капіталу в обраний інноваційно-інвестиційний проект. Саме через ефективні інвестиційні проекти реалізуються інновації.

Але будь-який інноваційний проект та витрати на його реалізацію завжди пов'язані з ризиками, тому оцінка ефективності інноваційних проектів є одним з найвідповідальніших етапів інноваційно-інвестиційної діяльності, а визначення прибутковості – найбільш актуальним з її аспектів.

Додатковий потік операційного прибутку підприємства в майбутньому періоді, строки повернення вкладеного капіталу, варіанти альтернативного його використання залежать від об'єктивності оцінки ефективності інвестицій [12].

Звідси набуває важливості визначення системи показників та методів оцінки ефективності інноваційних проектів (рис. 4).

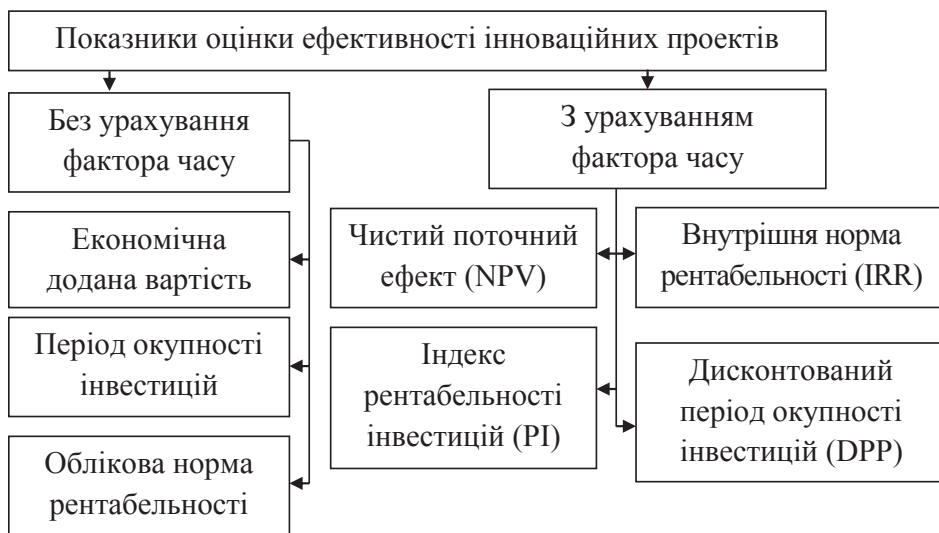

Рис. 4. Показники оцінки економічної ефективності інноваційних проектів

Оскільки в сучасних ринкових умовах прибутковість визначає мету і рівень розвитку підприємства, серед показників слід виділити індекс рентабельності інвестицій PI (Profitability Index), розрахований як відношення віддачі капіталу до вкладеного капіталу.

Тому є сенс здійснювати відбір проектів з коефіцієнтами прибутковості більшими або такими, що дорівнюють одиниці. Крім того, слід враховувати, що індекс рентабельності інвестицій (PI) тісно пов'язаний з чистим поточним ефектом (NPV). Якщо його величина позитивна, то й $PI > 1$, і навпаки. Якщо $PI > 1$, вважається, що проект ефективний, якщо $PI < 1$ – проект є неприйнятним. Виходячи з цього, інвестиційний проект береться до розгляду, впровадження й реалізації, якщо $PI > 1$.

Такий підхід є одним із шляхів зменшення ризикованості вкладень фінансових ресурсів машинобудівного підприємства за рахунок надійних капіталовкладень, а також забезпечення достатнього рівня конкурентоспроможності продукції завдяки створенню і впровадженню новітніх технологій.

Висновки. Таким чином, досліджуючи стан інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств, можна констатувати, що машинобудівні підприємства зацікавлені у здійсненні інновацій, проте через зношеність основних фондів вони фізично нездатні до проведення радикальних інноваційних змін, а через відсутність фінансових ресурсів неспроможні здійснити необхідну технологічну перебудову.

Чітка організація управління інноваційно-інвестиційним розвитком промислових підприємств дозволяє розробляти найбільш ефективні інвестиційні програми, спрямовані на впровадження інновацій. Об'єктивна оцінка економічної ефективності інноваційно-інвестиційних проектів забезпечує позитивні фінансово-економічні результати і результативність інвестиційної діяльності, зниження рівня ризику і максимально сприят-

ливі умови для досягнення цілей інноваційного інвестування з урахуванням впливу мінливого конкурентного середовища функціонування машинобудівного підприємства.

Список використаної літератури

1. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів // Інвестиції та інноваційний розвиток: науково-практичний бюлетень. – 2009. – № 3 (6). – С. 2.
2. Коротких О.Н. Особенности инновационного развития промышленных предприятий, методы и модели учета финансовых рисков / О.Н. Коротких // Электронный журнал научных публикаций аспирантов и докторантов // <http://www.jurnal.org>
3. Слюсаренко О.А. Инновационная активность в Украине: состояние и проблемы развития / О.А. Слюсаренко // Инновации. – 2007. – № 8(106). – С. 8–13.
4. Крылов Э.И. Анализ эффективности инвестиционной и инновационной деятельности предприятия / Э.И. Крылов, В.М. Власова, И.В. Журавкова. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 608 с.
5. Шевченко С.Ю. Економічна сутність інвестицій та інвестиційної діяльності / С.Ю. Шевченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 1. – С. 7–10.
6. Бондар М.І. Інвестиційна діяльність: методика та організація обліку і контролю: монографія / М.І. Бондар. – К.: КНЕУ, 2008. – 256 с.
7. Макаренко І.О. Механізми фінансової стабілізації машинобудівного підприємства в ринкових умовах / І.О. Макаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 1 (55). – С. 31–37.
8. Статистичний щорічник України за 2008 р. – К.: Державне підприємство «Інформаційно-аналітичне агенство», 2009. – 566 с.
9. Кузнєцова Л. Структурні зміни у промисловості України: критерії прогресивності / Л. Кузнєцова // Економіст. – 2005. – № 8. – С. 50–55.
10. Варналій З. Регіональна інноваційна політика України: проблеми та стратегічні пріоритети / З. Варналій // Економіст. – 2007. – № 9. – С. 36–39.
11. Офіційний сайт науково-виробничої групи «Дніпротехсервіс» // <http://www.dts.dp.ua>
12. Волков О.І. Економіка та організація інноваційної діяльності / О.І. Волков, А.П. Гречан, В.Я. Рубан та ін. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 960 с.

Рассмотрены предпосылки инновационно-инвестиционного развития машиностроительных предприятий, проблемы и обоснование инструментария обеспечения эффективности исследуемых процессов.

Ключевые слова: *инновации, инвестиции, инновационно-инвестиционное развитие, инвестиционный проект, оценка эффективности.*

Prerequisites for innovation and investment development engineering enterprises, problems and support tools to ensure the effectiveness of the processes are considered.

Key words: *innovations, investments, innovation and investment development, investment project, performance evaluation.*

Надійшло 15.10.2010.